



Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref.:
21/101- 12- RLI

Deres ref.:

Dato:
22.12.2021

Spørsmål om undervisningssituasjonen for blinde og svaksynte elever

Likestillings- og diskrimineringsombudet (ombudet) viser til Kunnskapsdepartementets svarbrev til ombudet av 28. september 2021.

Departementets svar

Departementet viser i sitt svar til dagens regelverk, til hvem som skal ha hvilken kompetanse og hvilke aktører som har hvilket ansvar i kjeden fra fremstilling av litteratur og pensum til tilrettelegging og tilpasning av læremidler til blinde og synshemmede elever. Departementet viser også til «en rekke regelverksendringer og presiseringer som departementet skal følge opp».

For ombudet er det viktig å understreke, som likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm uttalte i NRKs nyhetsmorgen at,» (...) hvor nå ansvaret er, så fungerer det ikke. Da er det departementet som må ha et overordnet ansvar for at de kravene man har i loven til likeverdig opplæring blir realisert».

Departementet har det overordnede ansvaret for at svaksynte og blinde barn får oppfylt sin rett til utdanning ifølge både Barnekonvensjonen og CRPD (Konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter). Vi mener derfor departementet må utarbeide umiddelbare tiltak for elever som i dag ikke har tilgang til digitale læremidler. Dette gjelder mange elever som siden 2020 har hatt et svært begrenset læringsutbytte. I vårt brev av 9. september 2021 viste vi til fem punkter hvor noe må gjøres.

Ombudets konkrete anbefalinger

Ombudet mener det må innføres et nytt statlig godkjenningsorgan, der digitale læremidler forhåndsgodkjennes. Digitale læremidler som ikke oppfyller lovpålagte krav om universell utforming, må avvises. Det må kommuniseres tydelig til kommunene at de kun kjøper inn digitale læremidler som er godkjente av dette nye statlige kontrollorganet. Dette organet kan f.eks. legges til Digitaliseringsdirektoratet eller Utdanningsdirektoratet. Det må stilles høye kompetansekrav til de som gjennomfører godkjenningen.

Vi mener også Statped's ressurser må styrkes, slik at de kan sikre kompetanse ved skoler med svaksynte og blinde elever, kan tilrettelegge pensum slik at faglitteratur er tilgjengelig til riktig tid og utarbeide nye læringsformer ved bruk av digitale læremidler og tekniske hjelpemidler. Statped må også ha tilstrekkelige ressurser til synstolking av filmer som brukes i grunnskolen, for å sikre at kravet om universell utforming av disse filmene er på plass.

Vi mener at forlagene som produserer bøker og digitale løsninger som brukes i skolen må gjøre sine produksjoner tilgjengelig for Statped i digitale formater som inkludere kodeinformasjon mm, som forenkler prosessen med å utarbeide læremateriell i punktskrift, med større skrift osv. Dette bør ligge som forutsetning for tilskudd.

Til sist mener vi at departementet må påse at kommunene har tilstrekkelig kompetanse innen universell utforming av digitale løsninger, bruker synspedagoger i teamet rundt svaksynte og blinde elever, og styrker skoleledelsen slik at de har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å ivareta svaksynte og blinde elevers rett til utdanning.

Ombudet håper departementet tar våre anbefalinger til etterretning og at tiltak iverksettes umiddelbart. Funksjonshemmede har svært lav yrkesdeltagelse, men forsknings viser at utdanning har dobbel effekt blant personer med nedsattfunksjonsevne sammenlignet med den generelle befolkningen for å komme inn i arbeidsmarkedet.

Vi ser også fram til svar på hva de varslede regelendringer innebærer og hvilke konkrete tiltak som planlegges, på kort og på lengre sikt.

Vennlig hilsen

May Schwartz
fung. likestillings- og diskrimineringsombud

Eli Knøsen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.